

Seletuskiri Tapa Vallavolikogu määruseelnõu 29. jaanuar 2015 " Tapa Valla eelarvest mittetulunduslike spordi-, kultuuri-, noorte- ja külaühingutele toetuse andmise kord" juurde

Tapa Vallavalitsuse ja kultuurikomisjon jõudsid määruseelnõud tehes seisukohale, et on mõistlik senimaani toimunud kehtivat kaks korda omavahel liita (Tapa Vallavolikogu määrus 11. september 2008 nr 100 "Tapa Valla eelarvest eraõiguslikele spordiklubidele toetuse andmise kord" ja Tapa Vallavolikogu määrus 11. september 2008 nr 99 "Tapa Valla eelarvest kultuuriühingutele, seltsingutele ja noorteühingutele tegevustoetuse andmise kord"), lisaks kaasata määrusesse ka kolmaski mõõde, milleks on seni kasutatav tasuta ruumide kasutusse andmine kui üks toimivamaid toetusliike. Arvestatud on seni kogetud igapäevast toetuspraktikat, eelarvelisi võimalusi lähiaastatel, kuid on arvestatud ka uusi suundi, mis tulevad valla uuest tehtavast arengukavast. Määruseelnõu kajastab spordi, seltsitegevuse, noorsootöö ja külaelu valdkondi, sh ürituste ja võistluste korraldamise ning toetamisega seonduvat.

Uue määruse väljatöötamise vajaduse tingis peamiselt 3 olulist teemavaldkonda:

1. Erinevate taotluskuupäevade muutumine ja kooskõlla viimine Tapa valla põhimäärusega , aga lisaks ka andmete esitamise ja aruandmisega seotud muudatused, et muuta kogu toetuste menetlusprotsessi täpsemaks, kompaktsemaks ja kontrolli rahade kasutamise üle tõhusamaks. Sealhulgas muudetakse kõik lepinguvormid, taotlus- ja aruandlusvormid.

2. Kehtestada uued suunad ja prioriteedid toetuste osas. Pearõhk toetuste saajate hulgas on Tapa vallas edaspidi peamiselt noored, kuid siiski jäävad valdkonniti ka mõned erandid. Seda trendi oleme kujundanud juba läbi toetuste alates 2010. eelarveaastast, kui toetusvõimaluste lagi eelarveliselt kätte jõudis. Senise viimaste aastate praktika osas ja edaspidi nt religiooni toetame peamiselt vaid kas haudade kordategemise osas (Ambla Maarja kirik), ruumide kütmise osas ja ehitusliku tegevuse toetamise osas (Tapa Jakobi kirik, Vene õigeusu kirik, Metodisti kirik jne). Spordis on olukord viimase 4 viimase aastaga aga täielikult muutunud, st täiskasvanute sporditoetuste osakaal kui ka tegevus on drastiliselt vähenenud ja nad ka suutnud oma tegevust mõneti ümber korraldada (nt osades täiskasvanud meeskonnaalade võistkondades on täna juba peamiselt kuni vaid 19. aastased noored), meeskondlikel aladel (käsipall, saalihoki) on täiskasvanutel osakaal suhtes noortega ca 1/10-le, 3-4 aastat tagasi oli see veel ligi 3-4/10-le Kultuuris samuti toetame teisigi kohalikke kultuurikandjaid võimaluste piires, kuid lähtuvalt prioriteetidest, milles eelisjärjekord ja rõhk on siiski asetatud noortega tegelevatele kultuuriühingutele (nt lastekoor, orkestrid, tantsuga tegelevad ringid jne). Lisaks kultuuri osas on ka oluline roll rahvuskultuuril (koorid, tantsuansamblid peamiselt, rahvuslik käsitöö jne), mis on täiskasvanute osas vabariigis selgelt välja toodud muudest kultuurivaldkondadest eraldiseisva ja rahvusriigi säilimist suisa eraldi toetava valdkonnana. Samuti käsitleme eraldi noorsootööd kui valdkonda, millele toetus on võrreldes teiste valdkondadega järkjärgult suurenenud. Võimaluste piires saaksid toetusi teisedki ühingud peale prioriteetsemate, kuid seda siis vastavalt tuntavalt väiksemas mahus.

3. Tasuta ruumide kasutusse andmine Tapa valla täiskasvanutega ja noortega tegelevatele ühingutele. Käesolev põhimõte kehtib ainult valla või valla inimestele teenuseid pakkuvatele ühingutele, kes korraldavad vallale huviringilist tegevust ja ka tasuta üritusi. Ruum on oluline

ressurss, millel on majandamiskulud ja personalikulud. Ühingu majanduskultuurne käitumine ei muutu ennem, kui ühingutele on selgesõnaliselt mõista antud, et ruum on samamoodi ressurss ning arvestatav toetusliik, mille kulu on tegelikkuses kordi suurem kui see toetus, mille nad saavad tegevustoetusena. Mitmeski omavalitsustes on ruumide kasutamine tasuline, väiksemates pigem siiski mitte, seda eeskätt maapiirkondades, sh ka Lääne-Virumaal. Oleme kaalunud ka tasulist renti vallas kultuuriga tegelevatele ühingutele, kuid otstarbekam on siiski võrdsustada kõikides valdkondades tingimusi selliselt, et kaotada rent hoopis spordiklubidele, mis eelarveliselt valla rahakotile lisasurvet ei avalda, kuna see arvestatakse nende senisest toetusest maha. Edaspidi saab ruumide tasuta kasutamisse andmise osas olema asutuse juhil suurem roll, senimaani on sellega suupäraselt hakkama valla kultuurimajad, koolid, edaspidi ka saab samaväärse ülesande Tapa spordikeskus. Kauaaegne positiivne kogemus muude asutuste põhjal on olemas, et selline kohtlemine kõigi osas ka edaspidi toimiks.

Hetkel on kalkuleeritud summa, mis mahaarvestamisel bilansiliselt nii tulu kui kulubaasis kirjas summas 13 306,79 eurot. Arvestus, millest lähtuvalt bilansiliselt mahaarvamised tulenevad, põhinevad kõige värskematel andmetel ja on võetud hooajaliselt perioodist 01.09.2014 – 31.08.2014 (v.a Tapa Poksiklubi, kelle puhul on hetkel arvestusperiood 2014 jaanuar-detsember, kuna alustasid ruumide kasutamist alles 2014 aastast ja seepärast hetkel ka tabelis detsembrikuu on eeldatava prognoosina). Hetkel eelarveliselt katmata jääb ca ligi 1300 eurot, mida määruseelnõu kohaselt on õigus kasutada meile teada olevate andmete põhjal lisaks veel 2-3 ühingu. See raha tuleb eelarvesse spordikeskusel juurde leida ruume muudmoodi rentides või vallavalitsuse poolt eelarvesse juurde lisades, võib ka juhtuda, et nad soovivad ise enda eest siiski maksta, see võimalus on samuti. Selles osas oleme juba ette teadlikud. Mis puudutab aga võimalikke uusi kasutajaid, siis selles osas sõltub see edaspidi valla allasutuste ja ühingute omavahelisest kokkuleppes, seda juba teadaolevate kui ka uute ühingute osas. Ühingu mitterahalist toetust kajastatakse täpsemalt määruseelnõu peatükis 6 paragrahvides 14-16.

Määruseelnõu üldine ülesehitus

Käesolevas eelnõus on võimaluste piires kõikide valdkondade kohta käivad mõisted eraldi välja toodud (§3) ja viidud ka valdkonniti sarnasele alusele. Ühtsed toetuste taotlemise menetlemisalused koos eritingimustega on kajastatud taotlus- ja menetlustingimustes § 4-11 ning toetuse maksmise ja kontrollfunktsioonid § 12-13. Käesolevas määruseelnõus pakutav on siiski meie valla ühingutele oluline meede, mis aitab kaasa 5 (lisaks eelnevale loetletule ka lisaks religioon) pealtnäha sarnase kuid siiski sisuliselt erineva valdkonna arengule. Tapa vallas on teadaolevalt üle 160 erineva registreeritud erineva ühingu, käesolevate kordade (ka hetkel kehtivad) piires saab aastas keskeltläbi toetust neist kuni 35-40%, nende hulka on arvatud ka väljastpoolt valda teenust pakkuvad organisatsioonid, kes on Tapa valda ülesehitanud oma tegevuse filiaalid (eriti just spordi osas, teistes valdkondades on see pigem marginaalne nähtus). Keskmis on valla registris kirjas olev laps, noor ja täiskasvanu.

Määruse menetlusprotsessi arutluses olnud ideid ning kokkuvõte

On olnud arutlusel ka mitmel spordiümarlaua koosolekul spordikooli rajamine, mis võiks olla lähitulevikus aruteluteema, eriti, kui arvestades, millised muudatused koolivõrgus vallas võivad veel tulla ja kuidas areneb edasi riigi poolt algatatud treenerite palgatematika. Hetkel on mõistlik need arengud ära oodata ja sellest lähtuvalt vastavalt spordiklubide huvile siis kas spordikool luua või siis sellest ideest üldse loobuda. Võimalik on parema sporditeenuse tagamiseks treenerid ka otse valla palgale võtta, mis sisuliselt oleks kas edasine sporditeenust paremini kindlustav samm või siis ka arvestatav alternatiiv spordikooli rajamise osas. Samuti saab paremini ümber kujundada noorsootöövõrgustiku, aga seda alles siis, kui haridusvõrgustik on vallas täielikult ümberkujundatud, kuna hetkel lisaraha ühtegi valdkonda võimalik juurde tuua ei ole ja käesolev struktuurne ülesehitus noortekeskuste osas rahuldab uuringute järgi (ülevallaine noorsootööuuring 2012, vabariikliku hindamismudeli alusel) enamjaolt noorte vajadusi. Lisaks on valla koolides hetkel väga palju huviringe, mis on omavahel tihti ka paraku konkureerivad. Siinkohal on ehk valdkonnaülesest mõistlik astuda otsustav samm koolides toimetavate huviringide hulga vähendamiseks seda olemasolevate ringide ühendamise näol, et vabanevat ressursi otstarbekamalt kasutada nt kas siis juhendajate tasu leidmiseks, mobiilse noorsootöö rakendamiseks või vajalike muude investeeringute tegemiseks jne. See oleks koostöövõimalus hariduse ja kultuurivaldkonna vahel, vallavalitsus on selle probleemi teadvustanud ja koolidele ka mõista andnud, lisaks on sellest räägitud ka avalikult arengukava komisjonides, samuti on see teemaks nii maakondlikul kui riiklikul tasandil ka teistes koolides.

Kokkuvõtteks: käesolev kord on meetmena siiski vaid toetava iseloomuga, noortesporti ja noorsootöö osas rahaliselt suuremas osas, kultuuri ja külaelu valdkonnas väiksemas osas. Põhiliseks valla prioriteediks on valla noored, täiskasvanud alates 20. ea peavad oma hobide eest olema suutelised edaspidi rohkem ise tasuma. Loodame, et volikogu peab neid valdkondi edaspidi ikkagi samas piisavalt oluliseks, sest vaid üldistavalt kokkuhoiu eesmärgi ajendil neid tegevusi koondades, sh ka toetusi vähendades, pole enam neid tegevusi võimalik lihtsalt ühel hetkel vajadusel taastada, kui eelarveline seis paraneb, see oleks ka kordi kulukam. Seepärast on mõistlik täna, kui valla üldeelarve vähegi veel lubab, kõik süsteemi korrigeerivad sammud teha küll kindlalt, aga siiski rahulikult ja järk-järgult.

Käesoleva määruseelnõu selgituse lisas on viis erinevat dokumendiprojekti taotluse, aruande, kahe lepingu vormide osas, mida veel täiendatakse, kuid mis jäävad käesoleva määruseelnõu põhjal vallavalitsusele kinnitamiseks, lisaks tehakse jaanuaris-veebuaris vajadusel ka ruumide tasuta kasutamise lepingupõhi, kui volikogu selle uue idee ka määruuses kinnitab ning samuti on tasuta ruumide kasutamise osas tehtud spordikeskuste kõigi arvete põhjal põhjalik koondtabel, mille järgi 2015 aastal eelarvest bilansiline mahaarvamine toimub, seda nii tulu kui ka kulu poolel, nii eelarverea 081024 kui ka spordikeskuse eelarve osas.

Seletuskirja koostas
Indrek Jurtšenko